

درس پژوهی

دکتر هادی وطن خواه

معلم تربیت‌بدنی استان خراسان رضوی

مقدمه

در آغاز قرن بیستم و یکم، توجه همگان بیش از گذشته به نظام‌های آموزشی معطوف شده است. توجه و تمرکز نظام‌های آموزشی به بهبود یادگیری مدرسه‌ای نیز افزایش یافته است. رویکردهای اخیر در نظام آموزش و پرورش در راستای بهبود یادگیری، حاکی از یادگیری مشارکتی در کلاس درس و تربیت دانش‌آموزان به‌عنوان نسل پژوهنده است. از آنجا که معلم کارگزار اصلی آموزش در کلاس درس است، اگر به درستی آموزش نبیند و پژوهشگر نباشد چگونه می‌تواند نسلی پژوهنده را تعلیم دهد؟ در عصر حاضر که شتاب فزاینده تکنولوژی و ارتقای سطوح دانش، تمامی جوامع را بر آن داشته تا سرعت به‌روزرسانی و کسب مهارت‌های نیروی انسانی خود را با پیشرفت‌های سازنده جهانی منطبق سازند، آموزش و پرورش به‌عنوان یکی از ارکان اصلی در تحقق این هدف، نقش مهمی بر عهده دارد. لذا نهادینه‌سازی فرهنگ پژوهش در سیستم آموزشی از جمله ضرورت‌هایی است که می‌تواند روند توسعه همه‌جانبه را تسهیل و تسریع کند. در همین راستا برنامه درس پژوهی نیز به‌عنوان یکی از مؤثرترین و مهم‌ترین روش‌ها برای ارتقای سطح علمی و عملی معلمان و دانش‌آموزان به اجرا درآمده است. منطق درس پژوهی ساده است، اگر می‌خواهید آموزش را بهبود بخشید اثربخش‌ترین محل برای چنین کاری کلاس است.

کلیدواژه‌ها: درس پژوهی، نظام‌های آموزشی، یادگیری

ضرورت و اهمیت: درس پژوهی یک رویکرد توسعه حرفه‌ای با پژوهش گروهی در کلاس درس است که در طی آن معلمان با یکدیگر برای تدوین طرح درس، اجرا و مشاهده نتایج آن در جهت بهبود یادگیری دانش‌آموزان همکاری و مشارکت می‌کنند و این مبتنی بر راهکار ۷-۱۱ سند تحول بنیادین و برنامه درس ملی است که در آن بر توسعه پژوهشگری و افزایش توانمندی حرفه‌ای معلمان به شکل فردی و گروهی تأکید شده است.

اهداف درس پژوهی

۱. گسترش فرهنگ یادگیری مشارکت در مدارس؛
۲. ایجاد باور نسبت به عمل تدریس به‌عنوان یک عمل اجتماعی و فرهنگی؛
۳. فراهم کردن محیط و زمینه یادگیری معلمان از ایده و دانش یکدیگر؛
۴. ارتقا و توسعه دانش حرفه‌ای معلمان؛
۵. تغییر روش‌های قدیمی یاددهی - یادگیری به تدریج و آرام؛
۶. آموختن معلمان و مدارس از یکدیگر؛
۷. سهیم شدن در تجارب آموزشی و تربیتی یکدیگر؛
۸. شناسایی مسائل و مشکلات یادگیری دانش‌آموزان در موضوعات متفاوت و اولویت‌بندی آن‌ها؛
۹. ترویج تفکر سیستمی و انتقادی، تمرکز بر فرایند یاددهی - یادگیری و ایجاد علاقه بیشتر در معلمان نسبت به فرایند یادگیری دانش‌آموزان؛
۱۰. بازاندیشی در رفتار توسط معلمان.
۱۱. تولید دانش بومی

حوزه‌های تعامل معلمان در درس پژوهی

- الف) **معلم با خودش:** خودبهبودی، خودارزیابی و خودآموزی؛
- ب) **معلم با معلم:** توسعه مشارکتی با تبادل تجربیات، همکاری در طرح و نقشه یادگیری؛
- ج) **معلم با دانش‌آموز:** تعامل معلم - دانش‌آموز و روابط آن‌ها در فرایند یاددهی و یادگیری؛
- د) **معلم با والدین:** گفت‌وگوی معلم با والدین و مسئولیت مشترک و هماهنگی آن‌ها در طراحی برنامه‌های درسی؛
- ح) **معلم با متخصصان و صاحب‌نظران:** متخصصان موضوع درسی، روان‌شناس تربیتی و اساتید دانشگاه.

با لطف ایزد منان در این مجله و در ادامه به اشاعه یافته‌ها و آموزش برنامه درس پژوهی خواهیم پرداخت و خرسند خواهیم بود که در این امر خطیر با ما همراه باشید.

منبع
۱. کتاب چکیده آثار منتخب کشوری درس پژوهی (۱۳۹۶). دبیرخانه کشوری بهسازی فرایند یادگیری و پژوهش‌های مدرسه‌ای (درس پژوهی)، اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران.
۲. شیوه‌نامه تدوین گزارش درس پژوهی (۱۳۹۷). اداره تکنولوژی و گروه‌های آموزشی ابتدایی، اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران.